

YO'L HARAKATI XAVFSIZLIGI: MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI

Jumanov Sadulla Lapasov

Annotatsiya: Mazkur maqolada yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash muammolari, mavjud tahdidlar va ularni kamaytirish yo'llari haqida so'z boradi. Yo'l harakatidagi inson omili, texnikaviy nosozliklar va infratuzilma kamchiliklari yoritiladi. Xavfsizlikni oshirish uchun zarur chora-tadbirlar va profilaktika ishlariga alohida e'tibor qaratiladi.

Kalit so'zlar: yo'l harakati xavfsizligi, avariya, transport, profilaktika, qonunchilik, infratuzilma, madaniyat.

KIRISH

Bugungi kunda yo'l harakati xavfsizligi muammosi butun dunyoda dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Har yili yuz minglab insonlar transport vositalari ishtirokida sodir bo'ladigan baxtsiz hodisalarda halok bo'lmoqda yoki jarohat olmoqda. Aholi sonining ortishi, avtomobil transporti vositalarining ko'payishi va harakat zichligining oshishi ushbu xavfni yanada kuchaytirmoqda. Shuning uchun yo'l harakati madaniyatini oshirish, qatnashchilar orasida huquqiy ongni yuksaltirish va infratuzilmani rivojlantirish asosiy vazifalardan biridir.

Asosiy qism

YO'L HARAKATI XAVFSIZLIGINING ASOSIY MUAMMOLARI

Yo'l harakati xavfsizligini buzadigan omillar quyidagilardan iborat:

Inson omili: Statistik ma'lumotlarga ko'ra, yo'l-transport hodisalarining katta qismi inson omiliga bog'liq. Haydovchilarning qoidabuzarligi, tezlikni oshirish, mast holda avtomobil boshqarish, charchagan holda rulga o'tirish kabi omillar ko'plab avariyalarga sabab bo'lmoqda. Piyodalar tomonidan ham yo'l harakati qoidalariga amal qilmaslik, belgilanmagan joydan yo'l kesib o'tish, yoritilmagan joylarda ehtiyotsiz yurish holatlari hodisalar sonini oshirmoqda. Haydovchilarning qoidalarini buzishi, tajribasizlik, ehtiyotsizlik va alkogol yoki narkotik moddalardan foydalanish.

Texnikaviy nosozliklar: Avtotransport vositalarining texnik sozligi xavfsizlikning muhim omilidir. Tormoz tizimining ishlamasligi, rul boshqaruvining nosozligi, faralar yoki signalizatsiya tizimining buzilishi avariya xavfini sezilarli darajada oshiradi. Transport vositalarini o'z vaqtida texnik ko'rikdan o'tkazmaslik va profilaktik xizmat ko'rsatmaslik salbiy oqibatlarga olib keladi. Transport vositalarining texnik holatining yomonligi, tormoz tizimi yoki yoritish moslamalarining ishdan chiqishi.

Infratuzilma kamchiliklari: Yo‘l infratuzilmasining sifati ham harakat xavfsizligiga bevosita ta‘sir qiladi. Yomon qoplamali yo‘llar, belgilarning yetishmasligi yoki ko‘rinmasligi, svetoforlarning nosozligi kabi omillar haydovchi va piyodalar uchun qo‘shimcha xavf tug‘diradi. Ayniqsa, kechki vaqtlarda yoritilmagan yo‘llar avariylar xavfini keskin oshiradi. yo‘llarning yomon holati, yoritilmagan joylar, belgilarning yetishmasligi yoki noto‘g‘ri o‘rnatilishi.

YO‘L HARAKATI XAVFSIZLIGINI TA‘MINLASH CHORALARI

Targ‘ibot va o‘quv ishlari: Har bir fuqaro, ayniqsa yoshlikdan boshlab, yo‘l harakati qoidalariga rioya qilish madaniyatiga o‘rgatilishi kerak. Maktablarda, kollej va oliy o‘quv yurtlarida maxsus o‘quv dasturlarini joriy etish, turli treninglar va tanlovlar o‘tkazish yaxshi natija beradi. Bundan tashqari, ommaviy axborot vositalari va internet platformalarida xavfsizlik bo‘yicha ijtimoiy reklama va targ‘ibot videolarini ko‘paytirish maqsadga muvofiq maktab va kollej o‘quvchilari orasida yo‘l harakati qoidalarini o‘rgatish, keng jamoatchilikka yo‘naltirilgan axborot kampaniyalarini o‘tkazish.

Qonunchilikni kuchaytirish: Yo‘l harakati qoidalarini buzgan shaxslarga nisbatan jazo choralarini qat‘iylashtirish zarur. Tezlikni me‘yordan oshirish, xavfsizlik kamarini taqmaslik, mast holda haydash kabi qoidabuzarliklar uchun og‘irroq jazo choralarini belgilash odamlarda mas‘uliyat hissini oshiradi. Shu bilan birga, muntazam ravishda profilaktik reydlar o‘tkazish va nazoratni kuchaytirish ham muhim ahamiyatga ega. qoidabuzarlik uchun jazo choralarini qat‘iylashtirish, alkogol va giyohvandlik ta‘siri ostida transport boshqarishga qarshi kurashni kuchaytirish.

Texnik nazoratni kuchaytirish: Transport vositalarining har yili majburiy texnik ko‘rikdan o‘tkazilishi talab qilinishi kerak. Ayniqsa, yo‘lovchi va yuk tashuvchi transportlar uchun nazoratni yanada kuchaytirish zarur. Texnik nosozlik aniqlangan transport vositalariga harakatlanishga ruxsat bermaslik kerak transport vositalarining texnik ko‘rikdan muntazam o‘tishini ta‘minlash.

Infratuzilmani yaxshilash: Yo‘l infratuzilmasini modernizatsiya qilish – xavfsizlikni oshirishning eng muhim yo‘llaridan biridir:

Piyodalar o‘tish joylarini ko‘paytirish va ularni yoritish;

Xavfli burilish va chorahalarda svetoforlar va ogohlantiruvchi belgilar o‘rnatish; Tovon yo‘llar va xavfsizlik to‘siqlarini yangilash; Maxsus avtomobil yo‘llarida tezlikni tartibga soluvchi tizimlarni (kameralar, radarlar) joriy etish xavfli yo‘l kesishmalarida svetofor va belgilar o‘rnatish, piyodalar yo‘laklarini ko‘paytirish, yo‘llarni zamonaviy talablarga mos holga keltirish.

PROFILAKTIK ISHLAR VA JAMOATCHILIK ISHTIROKI

Yo‘l harakati xavfsizligini oshirish uchun jamiyatning barcha qatlamlari faol ishtirok etishi zarur. Axborot vositalari, ijtimoiy tarmoqlar va jamoatchilik tashkilotlari orqali doimiy ravishda xavfsizlik targ‘ibotini olib borish muhim. Yo‘l harakati

xavfsizligini ta'minlashda nafaqat davlat organlari, balki butun jamiyat ishtirok etishi zarur. Masalan:

Jamoatchilik nazorati guruhlarini tashkil etish;

Ijtimoiy tarmoqlarda xavfsizlikka oid kampaniyalarni o'tkazish;

Ko'ngilli yoshlar harakatlarini shakllantirib, ular orqali maktablarda, mahallalarda targ'ibot tadbirlarini amalga oshirish.

Bunday tadbirlar fuqarolarning yo'l harakati xavfsizligi haqidagi bilim va ongini oshiradi va umumiy madaniyat darajasini yuqoriga ko'taradi.

Xulosa

Yo'l harakati xavfsizligi har bir fuqaroning hayoti va sog'lig'i bilan bevosita bog'liq. Bu boradagi har qanday e'tiborsizlik og'ir oqibatlarga olib kelishi mumkin. Shu boisdan, davlat idoralari, fuqarolik jamiyati va har bir yo'l harakati ishtirokchisi birgalikda mas'uliyat bilan harakat qilishi, qoidalarga qat'iy amal qilishi va xavfsizlik madaniyatini shakllantirish yo'lida intilishi zarur. Faqat umumiy sa'y-harakat bilangina yo'llarda xavfsizlikni ta'minlash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.O'zbekiston Respublikasi "Yo'l harakati qoidalari" (oxirgi tahrir) – Toshkent, 2023.

2.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yo'l harakati xavfsizligini ta'minlashga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Qarori – 2022-yil.

3.Transport va logistika instituti "Yo'l harakati xavfsizligi asoslari" o'quv qo'llanmasi – Toshkent, 2021.

4.O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Yo'l harakati xavfsizligi bosh boshqarmasi ma'lumotlari – 2024.

5.Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (WHO) "Global status report on road safety 2023" hisobotidan ma'lumotlar.

6.Karimov M., "Transport va harakat xavfsizligi" – Toshkent, 2020.

7.D. Mamatqulov, "Yo'l harakati madaniyati va xavfsizligi" – Toshkent, 2019.